

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Josefa Baxy v právní věci **žalobce: S. P.**, zastoupené Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem se sídlem Františkánská 7, 301 00 Plzeň, proti **žalovanému Ministerstvu vnitra** se sídlem Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7, proti rozhodnutí ze dne 22. 9. 2003, č. j. OAM-4504/VL-11-16-TZ-2003, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 13. 5. 2004, č. j. 24 Az 2098/2003-19,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 22. 9. 2003 zamítl žalovaný žalobcovu žádost o azyl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

V žalobě proti tomuto rozhodnutí ministra vnitra žalobce citoval četná ustanovení správního řádu, která žalovaný podle jeho názoru porušil. Porušeno bylo podle žalobního tvrzení i ustanovení § 12 zákona o azylu, ovšem ani zde žalobce neuvedl, v čem konkrétně spatřuje toto porušení. Co do skutkových tvrzení odkázal žalobce na obsah správního spisu a navrhl, aby soud rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Krajský soud v Ostravě žalobu zamítl rozsudkem ze dne 13. 5. 2004. V řízení před správním orgánem neshledal vady vytýkané žalobcem ani jiné vady, pro které by měl napadené rozhodnutí zrušit; v odůvodnění rozsudku se rovněž ztotožnil se žalovaným v posouzení důvodu, pro nějž byla žalobcova žádost o udělení azylu zamítnuta jako zjevně nedůvodná. Ze správního spisu vyplynulo, že žalobce přicestoval do České republiky přes Polsko. Správní orgán označil Polsko za bezpečnou třetí zemi, kde měl žalobce možnost

požádat o azyl; neučinil tak však, a jeho žádost tak byla právem zamítnuta jako zjevně nedůvodná.

Proti zamítavému rozsudku krajského soudu podal žalobce (stěžovatel) včas kasační stížnost založenou na důvodech uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Nesprávné posouzení právní otázky spatřuje stěžovatel v tom, že navzdory závěrům správního orgánu i soudu jsou u něj dány důvody pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu: jak uvedl v pohovoru před správním orgánem, byl na Ukrajině terčem národnostního útlaku, neboť je ruské národnosti. Obrátil se na policii, avšak ta mu nepomohla; z toho stěžovatel dovodil, že k jeho národnostní diskriminaci dochází za tiché podpory státních orgánů Ukrajiny. Upozornil na to, že podle Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka mohou být za pronásledování považovány i diskriminační činy soukromých osob, pokud je státní orgány vědomě tolerují, odmítají jim čelit nebo nejsou schopny zajistit účinnou ochranu.

Dále se stěžovatel dovolával kasačního důvodu obsaženého v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Žalovaný podle něj provedl nedostatečné dokazování; nepřihlédl přitom k velmi omezeným možnostem stěžovatele coby žadatele o udělení azylu, jak prokázat pronásledování v zemi původu. Krajskému soudu stěžovatel vytkl to [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.], že nepřezkoumal dodržení procesních předpisů ze strany žalovaného, což učinit měl, byť stěžovatel v žalobě poukazoval na vady správního řízení jen v obecné rovině. Minimálně se měl zabývat tím, zda žalovaný ve správním řízení provedl dostatečné dokazování a zda jeho rozhodnutí bylo dostatečně odůvodněno. Stěžovatel zejména zdůraznil, že žalovaný neprokázal uspokojivě okolnosti jeho přicestování z třetí bezpečné země: stěžovatel totiž neměl v Polsku reálnou možnost požádat o azyl. Žádat hned na hranicích se obával, protože z doslechu věděl, že takoví žadatelé nebývají do Polska vůbec vpuštěni, a tak svou žádost raději odložil až na území České republiky.

Konečně napadl i to, že správní orgán ani soud se dostatečně nezabývaly existencí překážky vycestování, ačkoli stěžovatel bude po návratu do vlasti vystaven administrativní šikaně ze strany milice a dalších státních orgánů. Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Závěrem stěžovatel požádal o to, aby jeho kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek; tato žádost se však – s ohledem na zamítnutí kasační stížnosti – stala bezpředmětnou.

Kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nepřihlíží ke skutečnostem uplatněným až po vydání rozhodnutí, které kasační stížnost napadá (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Tvrzení o tom, že stát mlčky podporuje národnostní diskriminaci stěžovatele, které stěžovatel podpírá poukazem na čl. 65 Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, je právě takovou skutkovou novotou. Soud se proto zabýval jen obecným tvrzením o nesprávném užití § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu ve stěžovatelově věci a o tom, že měl být užit § 12 tohoto zákona; stěžovateli však nepřisvědčil, neboť i podle jeho názoru byly splněny podmínky pro zamítnutí žádosti podle prve citovaného ustanovení. Tyto podmínky jsou výlučně objektivní: správní orgán hodnotí jen to, zda stěžovatel přichází ze třetí země, která je v jeho případě zemí bezpečnou – tzn. zemí, do níž se může vrátit a požádat o přiznání postavení uprchlíka, aniž by byl vystaven pronásledování, mučení, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu, případně aniž by u něj byla dána některá z překážek vycestování podle § 91 zákona o azylu (srov. § 2 odst. 2 tohoto zákona). Není přitom nutné, aby se stěžovatel před vstupem na území ČR v této třetí zemi dlouhodobě zdržoval: postačí, že na jejím území měl možnost se svobodně pohybovat a že mu objektivně nic nebránilo vyjádřit – třeba i vůči celníkům, s nimiž přišel do styku – svou vůli získat status uprchlíka, resp. vstoupit do azylového řízení. Tak tomu bylo i ve stěžovatelově případě, a závěr žalovaného je tedy správný. Soud navíc podotýká,

že stěžovatel nemůže účinně uplatňovat námitky, jimiž dokládá své pronásledování ve vlasti. Existenci skutečností, které stěžovatel považuje za pronásledování, totiž žalovaný ve zkráceném řízení o zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu vůbec neposuzuje: to v tomto řízení není jeho úkolem a bylo by to nadbytečné. Ať už totiž stěžovatel ve své vlasti zakoušel jakékoli potíže, žalovaný musí ctít zásadu, podle níž má uprchlík požádat o azyl v prvé zemi, která mu může poskytnout ochranu, nikoli v libovolné zemi svého výběru.

Stejným způsobem – tj. obecně – soud hodnotil i námitku nedostatečného dokazování v řízení před správním orgánem, neboť ta byla v žalobě formulována obecně bez bližšího odůvodnění. Nepřihlížel přitom k tvrzením o tom, že stěžovatel nepožádal o azyl již v Polsku z obavy, že by nebyl vpuštěn do země, neboť i toto tvrzení se poprvé objevuje až v kasační stížnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Jak už konstatoval krajský soud, správní orgán vycházel v řízení ze všech informací, které mu stěžovatel poskytl v žádosti o udělení azylu, doplněné ručně psaným prohlášením o důvodech žádosti, a při pohovoru provedeném v souladu s § 23 zákona o azylu. Stěžovatel odpověděl na všechny podrobné otázky, na konci pohovoru výslovně uvedl, že k věci již nemá co doplnit, a možnosti samostatného vyjádření tak nevyužil. Své zjištění, že Polsko je pro stěžovatele bezpečnou třetí zemí, žalovaný založil na vlastní aktuální informační zprávě a na sdělení Ministerstva zahraničních věcí z března 2000, z nichž plyne, že cizinec může požádat o azyl již na hraničním přechodu a že polské orgány nevracejí žadatele do zemí, kde by mohl být ohrožen jejich život či svoboda z důvodů azylově relevantních. Tyto závěry učinil žalovaný součástí odůvodnění, a ani stěžovatelova námitka nedostatečného odůvodnění správního rozhodnutí tak neobstojí. Odůvodnění obsahuje řádné posouzení jak objektivní situace v Polsku, tak stěžovatelova subjektivního příběhu a nelze mu v tomto ohledu nic vytknout.

Co se týče stížnostních námitek vytýkajících krajskému soudu to, že nepřezkoumal postup žalovaného ve správním řízení, Nejvyšší správní soud jim nepřisvědčil. Je sice pravda, že stěžovatel namítl vady řízení toliko v obecné rovině, a krajský soud to také konstatoval; přesto se však stěžovatelovými námitkami zabýval a procesní postup žalovaného přezkoumal. Tato stížnostní námitka nemá tedy žádný vztah k rozhodnutí napadenému kasační stížností. Soud má ostatně za to, že výskyt této námitky v kasační stížnosti nesvědčí o stěžovatelově přesvědčení, že krajský soud nepřezkoumal postup správního orgánu, nýbrž o tom, že zástupce stěžovatele opomněl při úpravě „formulářové“ kasační stížnosti vypustit dotčenou pasáž (což ke škodě věci činí v podáních adresovaných Nejvyššímu správnímu soudu opakovaně).

K tvrzením o tom, že by stěžovatel byl po návratu vystaven pronásledování, resp. administrativní šikaně ze strany státních orgánů, Nejvyšší správní soud nepřihlížel (§ 109 odst. 4 s. ř. s.): stěžovatel totiž tuto skutečnost uvedl poprvé až v kasační stížnosti, tedy až poté, co bylo vydáno napadené rozhodnutí krajského soudu. Související kasační důvod, jímž stěžovatel napadá posouzení existence překážky vycestování, je pak nepřípustný: nebyl totiž uplatněn v řízení před krajským soudem (§ 104 odst. 4 s. ř. s.).

Na okraj soud podotýká, že žalovaný pochybil, jestliže – byť jen v odůvodnění svého rozhodnutí – posuzoval důvody pro udělení azylu podle § 13 a § 14 zákona o azylu. Pokud totiž v řízení o žádosti o udělení azylu vyplyne některá ze skutečností taxativně uvedených v § 16 odst. 1 zákona o azylu, pak správní orgán – za předpokladu, že běží lhůta stanovená v odstavci 2 téhož ustanovení – bez dalšího takovou žádost zamítne; konečným způsobem tak ve věci rozhodne, aniž zjišťuje existenci některého z důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona. Podmínkou pro rozhodování o udělení azylu z některého z důvodů předvídaných v ustanoveních § 13 a § 14 zákona je přitom nezjištění existence důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona a neudělení azylu podle tohoto ustanovení. Krajský soud

se o tomto pochybení žalovaného nezmínil; posuzování azylových důvodů podle § 13 a § 14 zákona o azylu při současném zamítání žádosti o udělení azylu podle § 16 nicméně neovlivnilo zákonnost napadeného rozhodnutí žalovaného a krajský soud zamítl žalobu proti němu po právu.

Všechny stěžovatelovy námitky jsou tedy nedůvodné. Jelikož v řízení nevyšly najevo žádné vady, k nimž je nutno přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce (stěžovatel) nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. dubna 2005

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu